

Бутенко В.П.

аспірантка,

Науковий керівник: Святненко А.В.

кандидат історичних наук, доцент,

Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

ВІДЕНСЬКА АКАДЕМІЯ ОБРАЗОТВОРЧИХ МИСТЕЦТВ ЯК ОСЕРЕДОК ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА КІНЦЯ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Віденська академія образотворчих мистецтв – один із найстаріших та найпрестижніших навчальних закладів Європи, заснований у 1692 році. Саме цей заклад є основним осередком діячів українського мистецтва. На сьогодні недостатньо висвітлені матеріали, які стосуються діяльності академії та її окремих митців. До питань творчої діяльності вихованців Віденської академії мистецтв зверталися такі науковці, як П. Білецький, Г. Дергачова, Л. Колесник, Л. Купчинська, М. Левицька, Н. Кривець, С. Малець, В. Овсійчук та ін. Дослідники аналізували творчі доробки митців кінця ХVІІІ- початку ХІХ століття на фоні соціально-духовного життя представників даного періоду.

Австрія відіграла провідну роль у мистецькому розвитку України. Як зазначав П. Білецький: «Віденська академія і віденські майстри більше, ніж на перший погляд може здатися, сприяли прилученню України до загальноєвропейського художнього процесу» [1, с. 98].

Вплив австрійської культури на формування своєрідного середовища України пояснюється тим, що з середини ХІХ століття тут з'явилися численні австрійські майстри – художники, майстри монументального малярства, архітектори – К. Аренд, Р. Вігтек, Г. Гессер, Й. Главка, К. Гофман, К. Йобст, К. Кляйн, К. Свобода та ін. Іноземні митці брали також участь у розвитку домашнього художнього виховання, оскільки в Україні були відсутні художні школи (вони з'явилися лише наприкінці ХІХ століття – Київська, Одеська та Харківська художні школи), художнє навчання проводили на уроках рисунку, частково ручних робіт та каліграфії.

Після появи низки художніх шкіл, майбутні митці мали змогу навчатися живопису та графіці, кращі з учнів продовжували навчання за кордоном, зокрема у Віденській художній академії. Це були, здебільшого, західноукраїнські художники, наддніпрянські митці здобували освіту в Росії, в Імператорській академії мистецтв. Випускниками Віденської художньої академії були Ю. Панькевич, Ю. Пігуляк, К. Устиянович, брати Шімзери та інші. Віденська освіта відповідно відбилася на розвитку образотворчого мистецтва, на характері архітектури західноукраїнських земель. Л. Купчицька, яка досліджувала творчість митців Закарпаття, що навчалися у Віденській академії, зазначає, що в архівних документах академії містяться дані, які свідчать, що там навчалася чимало вихідців із Закарпаття – художники та скульптори. Серед таких слід відмітити (краще «назвати») К. Алекси, І. Гаалю,

Й. Зелєфера, Й. Змія-Микловського, М. Маньковича, Т. Уйгея, А. Цемплінера, Й. Шеллевіра та інших [2].

Серед студентів художньої академії виокремлюються й інші українські митці – О. Кульчицька (потім сама викладала малюнок, пропагуючи національний стиль в одязі, прикрасах, інтер'єрі), Е. Бучевський, П. Війтович, А. Грабовський, Л. Долинський, М. Івасюк, Б. Лепкий, Ю. Пігуляк, Я. Тисевич, К. Устиянович, Т. Яхимович, А. Яблоновський та інші вихідці з України. У той час, як в Україні не було належної системи художньої освіти, Віденська академія надавала можливість втілити здобутки і новації європейського мистецтва у власному творчому шляху.

Як свідчать архівні документи Віденської академії, за період кінця XVIII до XX століття тут навчалось понад 359 осіб, родом із українських земель. Більшість з них навчалися в живописній школі. Решта навчалися скульптурі та гравюрі.

Для українських художників-студентів навчання в Академії дало пласт знань, необхідних для різних жанрів образотворчого мистецтва, які вони потім спрямували в русло національного та духовно-естетичного життя України. Їхня творчість стала ваговою ланкою в історії образотворчого мистецтва та історичного розвитку держави загалом.

Становлення діяльності українських художніх митців XIX-XX століття відбувалося під впливом німецької культури та кращих зразків західно-європейського мистецтва, проте їхня національна самобутність залишилася непохитною. Українські митці використовували досвід зарубіжних колег, здобуваючи професійну майстерність, вони відтворювали її у традиціях української національної школи.

Мистецьке життя кінця XIX- початку XX століття акумулювало в собі політичні, естетичні та національні проблеми, які художники реалістично зображали у своїх живописних творах – життя та побут українського народу, поетизація рідної землі та природи.

Отже, роль Віденської академії образотворчих мистецтв у формуванні художньої школи України загалом велика. Вона стала платформою розвитку для багатьох українських митців, багато з яких зараз маловідомі, але зробили певний внесок в українську національну культуру.

Список використаних джерел:

1. Білецький П. Роль Австрії в історії мистецтва України. *Українсько-австрійські культурні взаємини другої половини XIX – початку XX століття* / голов. ред. О. Федорук. Київ; Чернівці: Тріумф, 1999. С. 95–99.
2. Купчинська Л. О. Віденська академія образотворчих мистецтв і художники Закарпаття XIX ст. *Художня культура. Актуальні проблеми*, Вип. 12. 2016. С. 122-134.